

Constructeur van het Jaar

In juni, tijdens de Dag van de Constructeur, werden Diederik Veenendaal (Summum Engineering) en Lonneke van Haalen (ABT) uitgeroepen tot respectievelijk Constructeur van het Jaar en Talent van het Jaar. In een serie columns geven beiden hun visie op een aantal belangrijke ontwikkelingen in het constructeursvak. In deze aflevering is het de beurt aan Lonneke van Haalen.

IR. LONNEKE VAN
HAALEN

WERK

2014 – heden
Constructeur/
Projectleider ABT

NEVENFUNCTIES

2023 – heden
Commissielid
Bouwen met Staal TC1
Commissielid
VNconstructeurs
Duurzaamheid
2015 – 2023
Visiting Lecturer
ArtEZ Institute
of the Arts
2015 – 2019
Bestuurslid YouCon

OPLEIDING

2011 – 2014
Structural Design &
Architecture
TU Eindhoven

Afkicken van ‘fout’ beton

“Beton is bijna een soort heroïne waar je van moet afkicken.” Het is een heftige uitspraak die architect Jelle Feringa deed, afgelopen oktober in aflevering 3 van het NPO-programma De Wereld van Dutch Design. Hij sprak ook over “liefde voor gebouwen, opgetrokken uit een materiaal dat een milieu-delict is”. Het zijn stevige beschuldigingen over het voor ons vertrouwde materiaal. Maar als we op deze manier doorgaan, dan ben ik het met Jelle eens.

Is beton nu echt zo verslavend of wordt bedoeld ‘wat de boer niet kent, dat eet hij niet?’ We hebben de natuurlijke neiging om vast te houden aan het vertrouwde. Ik kom zelf uit een boerenfamilie, dus ik weet als geen ander dat de boer niet van de ene op de andere dag iets anders ‘eet’. Dat is in de bouw ook het geval. Maar ook mijn vader eet nu inmiddels meer dan alleen aardappels, groente en een gehaktbal en zijn tuindersbedrijf is nu planet proof. Daar is hij trots op.

Ook in de bouw zie ik verandering ontstaan. Toen ik 10 jaar geleden afstudeerde, ging het vooral over het terugdringen van energie. Nu is materiaal-

gebruik gelukkig een stuk belangrijker geworden. Ik geloof niet dat we ineens zonder beton gaan bouwen of ervan moeten afkicken. Niet omdat het een verslaving is, maar omdat het een mooi materiaal is en de milieu-impact ervan enorm omlaag kan door minder portlandcement toe te passen. Dat kan gewoon, dus daar zit het probleem niet.

Ik zie om me heen prachtige initiatieven voor het verduurzamen van beton. Steeds meer partijen worden zich bewust van hun verantwoordelijkheid. Leveranciers en betontechnologen doen hun best om het cementaandeel te verminderen of zelfs beton zonder

Talent van het Jaar
Lonneke van Haalen

*“Verandering van imago
begint bij onszelf”*

cement te produceren, of koolstof op te slaan in beton. Constructeurs beperken de hoeveelheid materiaal en doen samen met bouwers hun best om een duurzamer mengsel toe te passen. Er is dus zeker wat in beweging in de bouw. Tegelijkertijd is er ook nog een wereld te winnen en begrijp ik de kritiek. Laatst luisterde ik de podcast van KOers 'Kunnen wij het maken?'. Aan de constructeur die te gast was, werd de vraag gesteld of er bij het project waarover hij sprak iets aan duurzaamheid was gedaan. Het antwoord was: "Tja, het is gewoon beton." Dat gaf mij de bevestiging dat we er nog lang niet zijn.

Als er een project op de ontwerptafel ligt, dan worden er varianten afgewogen. Hout of beton, beton of hout, of ook staal? Laten we niet vergeten: ook in een houten gebouw zit beton, bijvoorbeeld in de fundering en de begane grond. Maar kiezen we dan, om welke reden dan ook, voor 'gewoon' een betonnen constructie? Dan denken we nergens meer over na. Maar als we wel ons best doen voor het verminderen van de milieu-impact, heeft beton nog steeds een behoorlijk imago-probleem. Hoe verander je een zo'n vastgeroest beeld? Dat is lastig. Groen beton ziet er niet groen uit. Ook al doen we nog zo ons best om de betonsamenstelling te verduurzamen, zolang we het beton noemen zal het door velen geassocieerd worden met niet-duurzaam.

Laten we eerlijk zijn, verandering van imago begint bij onszelf. Aan de ontwerptafel moeten we als constructeurs in actie komen en de samenwerking opzoeken met de specialist duurzaamheid en later in het proces met de uitvoerende partijen. Zij hebben mede invloed op het mengsel. Ik betwijfel of eenieder zich er bewust van is dat je er voor beton zomaar een factor 2 naast kunt zitten. Leg maar eens uit dat elk betonmengsel anders is, dat er mogelijkheden zijn om de hoeveelheid portlandcement te verminderen en dat er niet zomaar kippengaas in gaat, maar een optimale hoeveelheid wapeningsstaal. Ik vind het onze verantwoordelijkheid om hen daarop te wijzen.

Maar ook dan zijn we er nog niet. Met de beoogde aanscherping van de MPG moeten we betonmengsels gaan kiezen met een nog lagere impact. De impact van het mengsel waarop de MPG-berekening wordt gebaseerd, is vaak nergens duidelijk vastgelegd. Het voorgestelde mengsel moet echter nog wel in praktijk

worden toegepast. Maar hoe kan de aannemer of betonleverancier dan weten wat de maximale milieu-impact van het betonmengsel mag zijn, als we het niet vastleggen en dus de vraag niet eens stellen? Bovendien wordt er toch nauwelijks op gehandhaafd. De aannemer en de betontechnoloog kunnen veel beter samenwerken op dit vlak. Voor veel projecten is de MPG-berekening, en dus de milieu-impact van het betonmengsel, onderdeel van de omgevingsvergunning. Als we dit niet beter gaan organiseren, dan is het wachten tot de eerste milieuorganisatie op de bouwplaats staat, omdat er iets anders gebouwd wordt dan vergund. Dat lijkt me dan inderdaad een milieudelict.

Zo ver moeten we het toch niet laten komen? Technisch is er ongelooflijk veel mogelijk om beton te verduurzamen, ook binnen de norm. Ik blijf het uitdragen, probeer de samenwerking op te zoeken, kies het juiste materiaal op de juiste plek en probeer de milieu-impact te verminderen. En als we dat allemaal doen, geloof ik dat we niet hoeven af te kicken van beton. ●